

ZADANIA MATURALNE Z HISTORII – XIX WIEK, CZĘŚĆ 2

POZIOM ROZSZERZONY

Model odpowiedzi*

* Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie	Odpowiedź	Zasady oceniania	Liczba punktów za zadanie
1.1.	Tak <u>Przykładowe poprawne uzasadnienie:</u> Oba źródła dotyczą powstania styczniowego. W pierwszym autor odwołał się do branki, która odbyła się w przededniu wybuchu powstania oraz do <i>Pana margrabiego</i> tj. Aleksandra Wielopolskiego. Nawiązanie do branki występuje także w drugim utworze: <i>margraf podał [carowi] projekt, / jak ugasić żar!</i> Ostatnia z cytowanych zwrotek zawiera ostrzeżenie adresowane do cara, aby ten czuwał i uważał na Polaków (na polskich żołnierzy). <i>Świeża płynie krew</i> – te słowa wskazują, że walka albo już się toczy, albo zostanie lada chwila podjęta przez nowe pokolenie żołnierzy.	1 punkt za poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem	0–3
1.2.	Aleksander Wielopolski	1 punkt za poprawną odpowiedź	
1.3.	Aleksander II [Romanow]	1 punkt za poprawną odpowiedź	
2.	A – parcelacja B – rugi pruskie C – kulturkampf	po 1 punkcie za każdą odpowiedź	0–3
3.1.	Krwawa niedziela	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–2
3.2.	Mikołaj II [Romanow]	1 punkt za poprawną odpowiedź	
4.	A – mienszewicy B – eserowcy C – kadeci D – bolszewicy	po 1 punkcie za każdą odpowiedź	0–4
5.	Mapa ze źródła 2. <u>Przykładowe poprawne uzasadnienie:</u> Po zawarciu pokoju w Bukareszcie [w sierpniu 1913 roku] Bułgaria musiała podzielić się zdobyczami z sąsiednimi państwami, w tym z Rumunią, której przekazała południową Dobrudżę. Na rzecz Grecji częściowo utraciła dostęp do Morza Egejskiego,	1 punkt za poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem	0–1

	a Turcji musiała oddać Adrianopol z okolicznymi ziemiami.		
6.	D – 1 E – 2	1 punkt za dwa poprawne wskazania	0–1
7.	Źródło nr 2. <u>Przykładowe poprawne uzasadnienie:</u> W źródle 2. wymieniona została funkcja Naczelnika Państwa. Józef Piłsudski otrzymał taką władzę od Sejmu Ustawodawczego w 1919 roku. Miał ją pełnić do czasu uchwalenia konstytucji.	1 punkt za poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem	0–1
8.1.	Spa	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–5
8.2.	Tak <u>Przykładowe poprawne uzasadnienie:</u> Oba wydarzenia tj. konferencja w Spa (źródło 1.) oraz atak bolszewików na Polskę (źródło 2.) nastąpiły w 1920 roku.	1 punkt za poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem	
8.3.	<u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Strona tytułowa czasopisma „Mucha” przedstawia atak bolszewików na Polskę w 1920 roku. „Dzika bestia – bolszewik z gwiazdą na piersi” rzuca się na Polskę z zakrwawionym nożem w ręku. Polska przedstawiona została jako kobieta z nogą w kajdanach. Na słupku, do którego przymocowana jest noga, widnieją flagi obcych mocarstw. Od ich decyzji Polska jest uzależniona w obliczu wojny. Rada Ambasadorów, która miała obiektywnie rozstrzygnąć o przynależności ziem, tj. Cieszyna, Spiszu i Orawy, do Polski lub Czechosłowacji, wykorzystuje to, że Polska jest zajęta wypieraniem bolszewików, decyduje niczym „zbój” i sporne terytoria przydziela Czechosłowacji. Rada Ambasadorów wiedziała, że Polska nie uczyni nic w tym momencie, podobnie jak podczas plebiscytu na Warmii i Mazurach, który odbył się w lipcu 1920 roku. Zwycięstwo w wojnie z bolszewikami oznaczało dla Polski być albo nie być, zwycięstwo było ważniejsze, aniżeli strata części ziem na rzecz Niemiec i Czechosłowacji.	3 punkty za poprawną odpowiedź zawierającą odwołanie do trzech elementów graficznych (po 1 punkcie za każdy element)	
9.	<u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Polski plakat propagandowy pochodzi z okresu wojny polsko-bolszewickiej z 1920 roku. Ostrzega przed zagrożeniem ze strony bolszewików, których symbolizuje postać umieszczona centralnie na plakacie stojąca we krwi. Bolszewicy są ukazani jako przynoszący Polakom śmierć (obcięte głowy) i zgliszczą (płonące miasta i kościoły).	2 punkty 1 punkt za poprawne odczytanie propagandowej treści plakatu, 1 punkt za prawidłowe wskazanie i opisanie dwóch elementów graficznych/napisów	0–2
10.1.	Tak <u>Przykładowe poprawne uzasadnienie:</u> Oba plakaty nawiązują do plebiscytu, który miał zostać przeprowadzony na Górnym Śląsku, ale	1 punkt za poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem	0–2

	ukazują ten temat z różnych perspektyw. Plakat 1. przedstawia perspektywę polską, a plakat 2. – niemiecką.		
10.2.	<u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Oba plakaty dotyczą tego samego wydarzenia, tj. plebiscytu na Śląsku. A różnią się tym, że nawołują do popierania innych stron podczas głosowania. Plakat 1. został wydany przez stronę polską. Podkreśla się fakt, że Śląsk jest zniewolony, postać na plakacie unosi w górę dłoń z rozerwanym łańcuchem, napis głosi, że Śląsk, tylko należąc do Polski, będzie wolny. Plakat 2. został wydany przez stronę niemiecką. Odwołuje się on do zasobności Śląska / materialnych wartości. Napis na plakacie głosi, że ten dobrobyt jest skutkiem przynależności Śląska do Niemiec, przy Polsce region popadnie w nędzę. Skontrastowane są ze sobą postacie symbolizujące Niemcy i Polskę: Niemiec jest ubrany nowocześnie, po europejsku, Polak ma na sobie starodawny strój.	1 punkt za poprawne wyjaśnienie	
11.1.	1921 Ryga	1 punkt za dwie poprawne odpowiedzi	0–3
11.2.	<u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> – Sowieci zobowiązali się do wypłaty rekompensaty [w wysokości trzydziestu milionów rubli w złocie, czego nigdy nie zrealizowali]; – Sowieci zobowiązali się do zwrotu zagrabionych dzieł sztuki [oddali jedynie część np. arrasów wawelskich, szczerbiec, pomnik księcia Józefa Poniatowskiego].	2 punkty po poprawną odpowiedź	
12.	Józef Piłsudski <u>Przykładowe poprawne uzasadnienie:</u> – w pieśni znajduje się odwołanie do kasztanki, konia Józefa Piłsudskiego; – w refrenie utworu pojawia się bezpośredni zwrot do Komendanta / Wodza [w mundurze jeneralskim] – określenia te wskazują na wysokiego rangą przywódcę wojskowego, a takim był Józef Piłsudski; – w czwartej zwrotce jest mowa o strzelcach, tj. Związku Strzeleckim i Drużynach Strzeleckich.	1 punkt za poprawną odpowiedź (podanie imienia i nazwiska oraz dwa argumenty w uzasadnieniu)	0–1
13.1.	pucz monachijski / pucz Hitlera-Ludendorffa / pucz w Bürgerbräu / pucz piwiarniany	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–2
13.2.	B	1 punkt za poprawne wskazanie	
14.1.	C	1 punkt za poprawne wskazanie	0–2
14.2.	<u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Pakt reński, mówił jedynie o nienaruszalności granic między Francją, Belgią i Niemcami, przez co dawał w przyszłości Niemcom możliwość zakwestionowania granicy z Polską oraz Czechosłowacją / rewizję wschodniej i południowo-wschodniej granicy Niemiec / możliwość dochodzenia	1 punkt za poprawne wyjaśnienie	

	roszczeń terytorialnych wobec Polski i Czechosłowacji za pomocą siły zbrojnej.		
15.1.	Adolf Hitler	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–3
15.2.	D	1 punkt za poprawne wskazanie	
15.3.	<u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Autor odwołuje się do rewolucji z 1920 roku. Gdy Niemcy przegrały I wojnę światową w kraju szalał kryzys gospodarczy i narastało niezadowolenie społeczne. Ówczesny rząd, który nie radził sobie z tą wyjątkowo trudną sytuacją, był atakowany zarówno przez skrajną lewicę, jak i skrajną prawicę. W odpowiedzi na nieudolność rządu, w marcu 1920 r. politycy prawicowi próbowali dokonać zamachu stanu i przejąć władzę na fali protestów przeciwko ratyfikowaniu przez Reichstag traktatu wersalskiego.	1 punkt za poprawne wyjaśnienie	
16.	Nie <u>Przykładowe poprawne uzasadnienie nr 1:</u> Źródła 1. i 2. nie dotyczą tych samych wydarzeń. W źródle 1. autor opisuje wydarzenia z przewrotu majowego, natomiast fotografia (źródło 2.) przedstawia Józefa Piłsudskiego w towarzystwie prezydenta Ignacego Mościckiego. Mościcki został wybrany prezydentem Polski już po zamachu majowym, po rezygnacji z urzędu prezydenta Wojciechowskiego, który stał na czele państwa w trakcie przewrotu majowego.	1 punkt za poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem	0–1
17.	A <u>Przykładowe poprawne uzasadnienia:</u> – unikanie ukazywania otaczającej rzeczywistości / świata rozpoznawalnych przedmiotów; – przedstawianie rzeczywistości zbudowanej z linii, barw, form, brył.	1 punkt za poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem (jednym spośród wymienionych)	0–1
18.	Modernizm <u>Przykładowe poprawne cechy:</u> – prostota rozwiązań / prostota architektoniczna; – funkcjonalność; – minimalizm dekoracyjny / budynek pozbawiony ornamentyki.	1 punkt za poprawną nazwę stylu oraz cechę (jedną spośród wymienionych)	0–1
19.	<i>Homo sovieticus</i>	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–1
20.1.	Eugeniusz Kwiatkowski <u>Przykładowe poprawne funkcje, np.:</u> – wicepremier [II Rzeczypospolitej] – minister przemysłu i handlu [II Rzeczypospolitej] – minister skarbu [II Rzeczypospolitej]	1 punkt za dwie poprawne odpowiedzi	0–5
20.2.	Centralny Okręg Przemysłowy	1 punkt za poprawną odpowiedź	

20.3.	<u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Określenie „trójkąt bezpieczeństwa” odnosi się do lokalizacji COP, tj. w widłach rzek Wisły i Sanu, w bezpiecznej odległości od obu potencjalnie zagrażających Polsce sąsiadów. W razie wojny produkcja przemysłu zbrojeniowego, maszynowego oraz chemicznego – pochodząca z tego regionu – miała zagwarantować stałe dostawy dla armii.	1 punkt za poprawne wyjaśnienie	
20.4.	<u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Budowa COP miała zlikwidować różnice pomiędzy Polską A (rozwinęty przemysłowo dawny zabór pruski), a Polską B (zacołane przemysłowo dawne zabory rosyjski i austriacki). Świadczy o tym napis na samym dole plakatu (źródło 1.) <i>Wyrównamy stan gospodarczy całej Polski</i> oraz przekreślona mapa z literami A i B.	1 punkt za poprawną odpowiedź	
20.5.	Nie. <u>Przykładowe poprawne uzasadnienie:</u> Założenia inwestycyjne zawarte w 15-letnim planie rozbudowy nie zostały zrealizowane. Na przeszkodzie realizacji planu stanął wybuch II wojny światowej.	1 punkt za poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem	
21.	A. Bruno Schulz – <i>Sklepy cynamonowe</i> B. Maria Kuncewiczowa – <i>Cudzoziemka</i> C. Tadeusz Dołęga-Mostowicz – <i>Kariera Nikodema Dyzmy</i> D. Tadeusz Boy-Żeleński – <i>Flirt z Melpomeną</i>	1 punkt za poprawne przyporządkowanie	0–1
22.	A	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–1
23.	[Wypowiedź argumentacyjna]	[Zasady oceniania opisano poniżej – w oddzielnej tabeli].	0–15
Łącznie			61 punktów

Zasady oceniania zadania 23.**

**Zasady oceniania, które będą obowiązywać na egzaminie maturalnym od 2023 r., zgodne z wytycznymi CKE opublikowanymi 13 czerwca 2022 r. (wersja aktualizowana z 26 sierpnia 2022 r.).

A. NARRACJA HISTORYCZNA			
Funkcjonalność wykorzystania wiedzy historycznej	Poziom argumentacji wypowiedzi	Liczba punktów	Poprawność merytoryczna
Wiedza historyczna wykorzystana w pełni funkcjonalnie w odniesieniu do trzech elementów tematu	– bogata argumentacja w odniesieniu do trzech elementów tematu	12 pkt	Za błędy merytoryczne będą odejmowane punkty od ogólnej liczby punktów zdobytych przez zdającego w tym kryterium (bez
	– bogata argumentacja w odniesieniu do dwóch elementów tematu ORAZ zadowalająca argumentacja w odniesieniu do trzeciego	11 pkt	
	– bogata argumentacja do jednego elementu tematu ORAZ zadowalająca argumentacja w odniesieniu do dwóch pozostałych	10 pkt	
	– zadowalająca argumentacja w odniesieniu do trzech elementów tematu	9 pkt	

Wiedza historyczna wykorzystana w pełni funkcjonalnie w odniesieniu do dwóch elementów tematu (trzeci element zrealizowany częściowo funkcjonalnie ALBO niezrealizowany)	– bogata argumentacja w odniesieniu do dwóch elementów tematu ORAZ powierzchowna argumentacja w odniesieniu do trzeciego	9 pkt	punktów ujemnych): 1–2 błędy merytoryczne (–1 pkt) 3–5 błędów merytorycznych (–2 pkt) powyżej 5 błędów merytorycznych (–3 pkt)
	– bogata argumentacja w odniesieniu do jednego elementu tematu, zadowalająca argumentacja w odniesieniu do jednego z dwóch pozostałych elementów ORAZ powierzchowna argumentacja w odniesieniu do trzeciego elementu tematu	8 pkt	
	– bogata argumentacja w odniesieniu do dwóch elementów tematu	8 pkt	
	– zadowalająca argumentacja w odniesieniu do dwóch elementów tematu ORAZ powierzchowna argumentacja w odniesieniu do trzeciego	7 pkt	
	– bogata argumentacja w odniesieniu do jednego elementu tematu ORAZ zadowalająca argumentacja w odniesieniu do jednego z dwóch pozostałych	7 pkt	
	– zadowalająca argumentacja w odniesieniu do dwóch elementów tematu	6 pkt	
Wiedza historyczna wykorzystana w pełni funkcjonalnie w odniesieniu do jednego elementu tematu (pozostałe elementy zrealizowane częściowo funkcjonalnie ALBO niezrealizowane)	– bogata argumentacja w odniesieniu do jednego elementu tematu ORAZ powierzchowna argumentacja w odniesieniu do dwóch pozostałych	6 pkt	
	– zadowalająca argumentacja w odniesieniu do jednego elementu tematu ORAZ powierzchowna argumentacja w odniesieniu do dwóch pozostałych	5 pkt	
	– bogata argumentacja w odniesieniu do jednego elementu tematu ORAZ powierzchowna argumentacja w odniesieniu do jednego z dwóch pozostałych	5 pkt	
	– zadowalająca argumentacja w odniesieniu do jednego elementu tematu ORAZ powierzchowna argumentacja w odniesieniu do jednego z pozostałych	4 pkt	
	– bogata argumentacja w odniesieniu do jednego elementu tematu	4 pkt	
	– zadowalająca argumentacja w odniesieniu do jednego elementu tematu	3 pkt	
Wiedza historyczna nie została wykorzystana w pełni funkcjonalnie w odniesieniu do żadnego elementu tematu	– powierzchowna argumentacja w odniesieniu do trzech elementów tematu	3 pkt	
	– powierzchowna argumentacja w odniesieniu do dwóch elementów tematu	2 pkt	
	– powierzchowna argumentacja w odniesieniu do jednego elementu tematu	1 pkt	
Niefunkcjonalne wykorzystanie wiedzy historycznej w odniesieniu do całej wypowiedzi ALBO brak wypowiedzi, ALBO wypowiedź w całości nie na temat.		0 pkt	
B. SPÓJNOŚĆ WYPOWIEDZI			Liczba punktów
Wypowiedź spełnia kryterium minimalnej liczby 300 słów ORAZ jest spójna (logicznie uporządkowana).			3 pkt

Wypowiedź spełnia kryterium minimalnej liczby 300 słów ORAZ występują w niej drobne zaburzenia w zakresie spójności (logicznego uporządkowana).	2 pkt
Wypowiedź spełnia kryterium minimalnej liczby 300 słów ORAZ występują w niej istotne zaburzenia w zakresie spójności (logicznego uporządkowania).	1 pkt
Wypowiedź nie spełnia kryterium minimalnej liczby 300 słów LUB jest nieuporządkowana, w znacznej mierze stanowi zbiór niezależnych elementów.	0 pkt

Źródło: <https://cke.gov.pl> [data dostępu: 14.11.2022].